

[Начало](#) > ... > [Парични Искове](#) > [Несъстоятелност/фалит](#) > Portugal

Несъстоятелност/фалит

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Португалия

Предварителна бележка:

Правното основание на информацията, представена в този файл, е заложено в *Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas* (Кодекс за несъстоятелност и възстановяване на предприятията) [наричан по-долу с неговото съкращение на португалски език, CIRE], одобрен със Законодателен указ № 53/2004 от 18 март 2004 г. и последно изменен със Законодателен указ № 57/2022 от 25 август 2022 г.

1 Срещу кого може да се образува производство по несъстоятелност?

Производство по несъстоятелност може да бъде образувано срещу всяко физическо или юридическо лице, както и срещу незаето наследство; сдружения без правосубектност и специални комисии; дружества по гражданското право; търговски дружества или дружества по гражданското право, които имат търговска форма към датата на окончателната регистрация на договора, с който са учредени; кооперации преди регистрирането на тяхното учредяване; еднолични субекти с ограничена отговорност; и други самостоятелно обособени активи (член 2, параграф 1, букви а)–з) от CIRE).

Публични юридически лица и корпоративни публични субекти; Не се допуска производство по несъстоятелност срещу застрахователни дружества, кредитни институции, финансови корпорации, инвестиционни посредници, предоставящи услуги, които предполагат държане на парични средства или ценни книжа, принадлежащи на трети лица, и предприятия за колективно инвестиране, тъй като производството по несъстоятелност е несъвместимо със специалните режими, предвидени за тези субекти (член 2, параграф 2 от CIRE).

2 Какви са условията за образуване на производство по несъстоятелност?

Когато длъжниците не са в състояние да изпълнят всички свои неизпълнени задължения (член 3 от CIRE).

Целта на производството по несъстоятелност е удовлетворяване на кредиторите по реда, предвиден в плана по несъстоятелността (при липса на такъв — ликвидация на активите на обявения в несъстоятелност длъжник), и разпределяне на постъпленията, дължими на кредиторите (член 1, параграф 1 от CIRE).

Когато предприятие длъжник изпитва икономически затруднения или е заплашено от непосредствено предстояща несъстоятелност, то може да поиска от съда да открие специална процедура по оздравяване (членове 17-A—17-I CIRE).

Когато всеки друг вид длъжник изпитва икономически затруднения или е заплашен от непосредствено предстояща несъстоятелност, той може да поиска от съда да открие специална процедура по споразумение за плащане (членове 222-A—222-J).

3 Кои активи се включват в масата на несъстоятелността? Как се третираат активите, които са придобити, или които се прехвърлят на длъжника след образуването на производството по несъстоятелност?

Масата на несъстоятелността се състои от всички активи на длъжника към момента на обявяване на несъстоятелността.

Всички материални активи и имуществени права, придобити в хода на производството по несъстоятелност — например права на собственост, права на ползване, запазване на правото на собственост и т.н. (член 46, параграф 1 от CIRE) — които могат да бъдат преобразувани в парична сума, също съставляват част от масата на несъстоятелността.

В случаите, когато обявената в несъстоятелност страна има сключен брак и притежава съвместно имущество, масата на несъстоятелността включва и частта от съпругеската имуществена общност на съпруга длъжник.

4 Какви правомощия имат съответно длъжникът и синдикът?

По силата на решението за обявяване в несъстоятелност, в случаите, когато масата на несъстоятелността включва предприятие, длъжникът може сам да отговаря за управлението на масата на несъстоятелността (член 223 от CIRE), при условие че са изпълнени изискванията, определени в член 224 от CIRE.

Назначеният от съда синдик (член 52, параграф 1 от CIRE) ръководи производството по несъстоятелност и играе основна роля в него.

Синдикът отговаря, *inter alia*, за подготовката за изплащането на задълженията на обявената в несъстоятелност страна към масата на несъстоятелността; упражняването на надзор върху продажбата на активи, представляващи част от масата на несъстоятелността, за да се разпределят постъпленията между кредиторите и да се гарантира, че правата на обявената в несъстоятелност страна са запазени, тя може да се ползва от тях и предприятието няма да спре дейността си; и когато е възможно — предотвратяването на влошаването на икономическото положение (член 55, параграф 1 от CIRE).

5 При какви условия може да се приложи прихващане?

Вземания срещу масата на несъстоятелността могат да бъдат прихващани срещу задължения към съответната маса на несъстоятелността, ако са изпълнени изискванията на член 99 от CIRE.

Тази уредба позволява на кредиторите по несъстоятелността да прихванат своите вземания от задълженията към масата на несъстоятелността, така че взаимните вземания да бъдат погасени. По този начин кредиторът събира вземането си, без да е необходимо задължението му да се изплаща към масата на несъстоятелността, като по този начин се избягва натрупването на кредитори.

Това е средство за улесняване на плащанията и за предотвратяване на кръстосани плащания.

В допълнение към общото правило, установено в член 99 от CIRE, съществуват и други правни разпоредби, които предвиждат възможност за прихващане, а именно член 102, параграф 3, буква д), член 154, параграф 1, член 242, параграф 3 и член 286 от CIRE.

6 Какво въздействие оказва производството по несъстоятелност върху текущите договори, по които длъжникът е страна?

Въздействието на несъстоятелността върху текущите договори, по които длъжникът е страна, зависи от естеството на договора. Тези последици са определени в членове 102—119 от CIRE.

По правило двустранните договори (които пораждаат задължения между двете страни) се изпълняват по

един и същи начин, като се запазват договорените между страните условия.

Ако обаче към датата на обявяването в несъстоятелност договорът не е изпълнен изцяло, изпълнението му се спира, докато синдикът не направи изявление относно изпълнението или неизпълнението (член 102, параграф 2 от CIRE). Когато синдикът откаже да изпълни договора, никоя от страните няма право на възстановяване на това, което вече е вложила (член 102, параграф 3 от CIRE).

Например:

- Договор за покупко-продажба със запазване на собствеността (когато продавачът е обявената в несъстоятелност страна): другата страна може да поиска от нея да изпълни договора, ако вещта вече ѝ е била доставена към момента на обявяването в несъстоятелност (член 104, параграф 1 от CIRE);
- Предварителен договор (когато обявената в несъстоятелност страна е продавачът по предварителния договор): изпълнението на договора не може да бъде отказано на практика, ако вещта има история в полза на купувача по предварителния договор (т.е. когато продавачът по предварителния договор е предал ключовете за определен имот на купувача по предварителния договор) — член 106, параграф 1 от CIRE.

Ако длъжникът е извършил действия, увреждащи масата на несъстоятелността (т.е. действия, които намаляват, затрудняват, възпрепятстват или излагат на риск удовлетворяването на кредиторите) през двете години, предхождащи датата на обявяването в несъстоятелност, тези действия се уреждат в съответствие с разпоредбите на член 120 и сл. от CIRE.

7 Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху предявени иски на индивидуални кредитори (с изключение на висящи дела)?

Обявяването в несъстоятелност води, *inter alia*, до преустановяване на производство за принудително изпълнение или на мерки, наложени от кредитори по несъстоятелността, които могат да засегнат активите на масата на несъстоятелността и не позволяват образуването или воденето на производство за принудително изпълнение, заведено от кредиторите по несъстоятелността (член 88, параграф 1 от CIRE): например, ако има наложен заповед върху печалбата на обявената в несъстоятелност страна, той се прекратява в момента на обявяването в несъстоятелност.

От друга страна, спрените действия се отменят за обявения в несъстоятелност длъжник от момента на обявяването в несъстоятелност и след като производството по несъстоятелност е приключено поради окончателно разпределение или поради липса на достатъчно активи (член 88, параграф 3 от CIRE).

С обявяването в несъстоятелност всички задължения на обявената в несъстоятелност страна, които не са предмет на отлагателно условие, стават незабавно изискуеми (член 91, параграф 1 от CIRE).

Съдебното решение за обявяване в несъстоятелност води до преустановяване на всички давностни и преклузивни срокове, като това може да бъде оспорено от длъжника по време на производството по несъстоятелност (член 100, параграф 1 от CIRE).

8 Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху продължаването на висящи дела към момента на образуване на производството по несъстоятелност?

След обявяването в несъстоятелност всички производства, заведени срещу длъжника и свързани с активите, включени в масата на несъстоятелността, могат да бъдат присъединени към производството по несъстоятелност по искане на синдика на основание на съображения за процесуална целесъобразност (член 85, параграф 1 от CIRE). Поради това синдикът е длъжен да замести обявената в несъстоятелност страна по всички производства, дори и без съгласието на насрещната страна (член 85, параграф 3 от CIRE).

9 Кои са основните характеристики на участието на кредиторите в производството по несъстоятелност?

Кредиторите по несъстоятелността участват активно в производството и трябва да предявят вземанията си в рамките на 30 дни — срокът, определен в съдебното решение (член 36, параграф 1, буква й) и член 128, параграф 1 от CIRE).

Всички кредитори на парични вземания към обявената в несъстоятелност страна или на вземания, гарантирани от активи, които са част от масата на несъстоятелността и чието установяване предхожда обявяването на несъстоятелността, се смятат за кредитори по несъстоятелността.

От датата на обявяването в несъстоятелност нататък всички плащания към кредиторите трябва да се извършват в рамките на производството по несъстоятелност, което гарантира, че срещу масата на несъстоятелността не могат да се предприемат и водят изпълнителни действия.

Следователно кредиторите имат право да участват в събранието на кредиторите в съответствие с член 72, параграф 1 от CIRE.

Вземанията дават право на един глас на евро или част от него, ако вече са били признати с окончателно решение за удостоверяване и определяне на реда на вземанията, включено в приложението, или с последваща мярка за удостоверяване, или когато кредиторът е изпълнил едновременно условията по член 73, параграф 1, букви а) и б) от CIRE.

10 По какъв начин синдикът може да използва или да се разпорежда с активи от масата на несъстоятелността?

Синдикът може да използва или да се разпорежда с активи от масата на несъстоятелността в съответствие с членове 149, 150, 157 и 158 от CIRE.

Продажбата на активите на масата на несъстоятелността е сделка от ключово значение за удовлетворяване на вземанията. Това е отговорност на синдика, който има свобода на избор в това отношение.

След като решението за обявяване в несъстоятелност стане окончателно и се проведе събрание на кредиторите за разглеждане на доклада на синдика, последният продава всички активи, запорирани в масата на несъстоятелността, при условие че кредиторите не са се противопоставили на тази продажба на горепосоченото събрание (член 158, параграф 1 от CIRE).

Кредиторите с вещно обезпечение върху активите, които ще бъдат продадени, задължително се произнасят по вида на продажбата и биват информирани за определената базова стойност и цената на предложената продажба; при спазване на определени изисквания, те могат да предложат активите да бъдат придобити от самите тях или от трета страна (член 164, параграфи 2 и 3 от CIRE).

Постъпленията от продажбата на активи, с изключение на сумите, необходими за всекидневните разходи, трябва да бъдат внесени по разплащателна сметка на управлението на масата на несъстоятелността в кредитна институция, избрана от синдика (член 150, параграф 6 и член 167, параграф 1 от CIRE).

11 Как трябва да се предявят вземанията към масата на несъстоятелността на длъжника и как се третира вземания, които са възникнали след образуването на производството по несъстоятелност?

1. Съществуват три вида вземания в случай на несъстоятелност:

i) обезпечени и привилегирани;

ii) от по-задан ред и

iii) общи вземания.

Обезпечените вземания са тези, които се ползват от обезпечение, включително преференциални права, и включват главница и лихва до стойността на обезпечените активи (член 47, параграф 1 от CIRE). Съществуват обаче някои гаранции, които се премахват с обявяването в несъстоятелност. Притежателите на такива гаранции губят статута си на обезпечени кредитори (член 97 от CIRE).

Привилегировани вземания са тези, които носят общи привилегировани права върху имущество, включено в масата на несъстоятелността, което може да се състои от движимо и недвижимо имущество (член 47, параграф 4, буква а) от CIRE).

Подлежащите на принудително изпълнение вземания са изброените в член 48 от CIRE, „освен когато носят общи или специални преференциални права или законни ипотеки, които не се погасяват след обявяването в несъстоятелност“ (член 47, параграф 4, буква б) от CIRE).

Всички други вземания се наричат общи вземания (член 47, параграф 4, буква в) от CIRE).

12 Какви са правилата, уреждащи предявяването, установяването и приемането на вземанията?

Кредиторите по несъстоятелността, включително прокуратурата, следва — в срока, определен в решението за обявяване на несъстоятелност — да подадат молба за проверка на вземанията си. Тези молби трябва да бъдат придружени от всички подкрепящи документи, с които тези субекти разполагат (член 128, параграф 1 от CIRE).

Правилата, приложими към предявяването, удостоверяването и признаването на вземанията, са уредени в членове 128—140 от CIRE.

13 Какви са правилата, уреждащи разпределянето на приходите? Как се образува редът на вземанията и на правата на кредиторите?

Съгласно членове 172—184 от CIRE правилата, приложими по отношение на плащането на кредиторите, дават възможност за различно третиране в зависимост от това дали вземанията са обезпечени, привилегировани, обикновени или от по-задан ред.

С тези разпоредби се уреждат също: възможността за плащане на задължение на трета страна, встъпила в правата на удовлетворения кредитор; и приложимите механизми при наличие на солидарни длъжници.

14 Какви са условията за и действието на приключването на производството по несъстоятелност (по-специално при сключването на предпазен конкордат)?

Производството по несъстоятелност може да бъде прекратено:

- след окончателното разпределение;
- след постановяване на решението за одобряване на плана по несъстоятелността;
- по искане на длъжника (при условие че последният е престанал да бъде в състояние на неплатежоспособност) — член 231 от CIRE;
- когато синдикът стигне до заключението, че масата на несъстоятелността не е достатъчна за погасяване на задълженията — член 232 от CIRE.

След приключване на производството по несъстоятелност всички последици от обявяването в несъстоятелност се прекратяват и длъжникът отново придобива правото да се разпореджа с активите си, които може да продаде или да прехвърли по друг начин. След това длъжникът е свободен да

управлява предприятието и активите си (член 233, параграф 1 от CIRE).

Най-важното е, че кредиторите по несъстоятелността вече не са изправени пред ограничения при упражняването на правата си срещу длъжника, различни от предвидените в плановете по несъстоятелността или плановете за плащане.

Условията и последиците, свързани с приключването на производството по несъстоятелност, са уредени в членове 231—234 от CIRE.

15 Какви са правата на кредиторите след приключване на производството по несъстоятелност?

По принцип, след приключване на производството, кредиторите по несъстоятелността могат да упражняват своите права спрямо длъжника без други ограничения, освен предвидените при евентуална неплатежоспособност, в плановете за плащания и в член 242, параграф 1 от CIRE.

Исполнителните актове за упражняване на тези права включват съдебното решение за одобряване на плана за плащанията и съдебното решение за удостоверяване на вземанията или, ако е приложимо, решението, постановено в последваща процедура за удостоверяване, заедно със съдебното решение за одобряване на плана за несъстоятелност.

Съгласно член 242, параграф 1 от CIRE, в случай на освобождаване от задължения на физическо лице, не се разрешава принудително изпълнение върху активи на длъжника, които са предназначени за удовлетворяване на вземания по несъстоятелността по време на периода на прехвърляне.

16 Кой поема разходите и съдебните разноски в производството по несъстоятелност?

Разходите и съдебните разноски за производството по несъстоятелност се смятат за задължения на масата на несъстоятелността (член 51 от CIRE).

Преди да извърши каквито и да е плащания на вземания по несъстоятелността, синдикът приспада от масата на несъстоятелността всички активи или права, необходими за плащане на разходите и съдебните разноски в производството, включително тези, които се очаква да възникнат преди приключването на производството.

Плащането на разходите и съдебните разноски в производството се прехвърля в съответствие с член 172 от CIRE.

В случай на освобождаване на физическо лице от задълженията му, попечителят използва получените в края на всяка година суми по време на периода на прехвърляне първо за плащане на разходите и съдебните разноски в производството, в съответствие с член 241 от CIRE.

17 Какви са правилата относно нищожността, унищожаемостта или относителната недействителност на правните актове, които са във вреда на кредиторите на несъстоятелността?

В членове 120—127 от CIRE се предвижда възможност за поправяне на действия, които увреждат колективните интереси на кредиторите (действия, които намаляват, затрудняват, възпрепятстват, излагат на риск или забавят удовлетворяването на кредиторите по несъстоятелността), при условие че са налице посочените в тези разпоредби обстоятелства.

Приложимо законодателство

Кодекс за несъстоятелност и възстановяване на предприятията (CIRE)

Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. относно производството по несъстоятелност

Граждански процесуален кодекс (Código de Processo Civil)

Предупреждение: Съдържанието на този информационен файл не е обвързващо за звеното за контакт или за съдилищата и не изключва консултация с действащото в момента законодателство или негови изменения. Горепосочените законови разпоредби на CIRE са съобразени със Законодателен указ № 53/2004 от 18 март 2004 г., с всички изменения, включително изменението, влязло в сила със Законодателен указ № 57/2022 от 25 август 2022 г.

■ Последна актуализация: 02/07/2025

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.